

APPENDIX I.

DE PRIVILEGIIS CLERICORUM

I. De privilegiis Clericorum in communi.

1073. — Clerici quibusdam gaudent privilegiis ex Iure can. et ex Iure civ. Rom., imo iuxta plures ex iure divino, scilicet privilegio immunitatis, ne a curia laicali puniantur, et exemptionis a foro laicali quoad bona propria tum ecclesiastica, tum patrimonialia. Verum haec privilegia et alia pleraque multis in locis, uti etiam in Gallia, non amplius a potestate civili agnoscuntur (1). Restat tamen ubique privilegium quod vocatur *Canonis*, ratione cuius excommunicationem incurrunt, qui manus in Clericos iniuste inferunt, ut constat ex *Conc. Later. II*, in quo dicitur: *Si quis, suadente diabolo, in Clericum vel Monachum violentas manus iniecerit, anathematis vinculo subiaceat.*

Hoc privilegio fruuntur 1° Religiosi omnes etiam novitii; 2° Clerici omnes vel simplici tonsura donati; 3° imo Moniales omnes et omnes religiosae personae sub regula in Communitate degentes, necnon tertiarii utriusque sexus religiosorum Ordinum habitum gestantes et in communitate viventes. — S. Lig. l. 1. Append. II. — *Hom. Apost. tract. 22. c. 2.*

II. De privilegiis Episcoporum.

1074. — Privilegia Episcoporum respiciunt 1° censuras et irregularitates; 2° impedimenta matrimonii; 3° vota et iuramenta; 4° alios casus speciales, ut videre est apud S. Lig. l. 1. in fine Append. de *Privilegiis*, et in *Hom. apost. tract. 20. c. 3.*

I. Circa censuras et irregularitates.

1° Absolvere subditos possunt a quibuscumque casibus papalibus occultis, saltem ante Trid. reservatis (2), demptis casibus Bullae *Coenae*.

(1) Hoc scilicet initium est, seu potius consecrarium apostasiae a Religione Christiana. Nam potestas, quae quamlibet Religionem eodem loco habet, sane a Religione Christiana apostasiam consummavit. Inibi homines christianos reperis; regnum vero, seu imperium christianum non habes.

(2) An Episcopi absolvere possint a casibus post Tridentinum reservatis si occulti sint, non una fuit DD. sententia. Pro affirmativa sententia steterunt Bonacina, Mazzuchellus, Peregrinus, Bossius, Gavantus, et Suarez a Diana allegati (Tom. 3.

Tr. 3. res. 27. n. 2.): quibus S. Alphonsus (lib. 6. n. 594.) addit Sanchez, Sorbum, Delbene, Renzi, Beia, Mazzotta, et ipsum Diana, qui has rationes affert (l. c.): *Probat haec opinio, quia licet Concilium verbo praeteriti temporis utatur, extenditur tamen etiam ad futura propter naturam legis, cuius est proprium comprehendere futura, ut habetur Cap. fin. De Constit., et ibidem Doctores. Et confirmatur ex L. Ariani C. De haereticis, ubi habetur, legem semper esse in viridi observantia, et*

2° Possunt dispensare ab omnibus irregularitatibus et absolvere ab omnibus suspensionibus ob delictum occultum, dempta irregularitate ex homicidio voluntario.

semper loqui. Concilium autem generale vim legis habet tum quia Concilium concedit Episcopis dictam facultatem generaliter, non distinguendo inter reservationes praeteritas et futuras: ergo generaliter est intelligendum (L. Pretio ff. de publ. in rem action., et Cap. Solitae §. fin. de maior. et obed.); tum quia facultas absolvendi quae datur in iubilaeis, extenditur ad peccata futura; tum quia Concilium in dicto decreto ponit regulam generalem circa Reservationes pontificias ut nimirum intelligantur de criminibus publicis, non vero de occultis cum limitatione in eodem decreto posita; tum demum quia tam in reservatis, quam in reservandis est eadem ratio absolutionis, si sunt occulta, ac proinde debet in utriusque esse eadem legis dispositio. Cur enim minor erit Episcoporum auctoritas in novis reservationibus, quam in antiquis?

Hisce rationibus accedit argumentum petitum ex Sixti V. Constit. *Effraenatam* 29. Octobr. 1588. contra procurantes abortum. Dum enim sibi reservabat tum absolutionem a peccato et censura, tum dispensationem ab irregularitate quoad clericos huius criminis forte complices, expresse derogandum censuit Privilegio Episcopis concessa a Tridentina Synodo, ut ab occultis papalibus possint absolvere. Atqui nihil opus fuisset huic privilegio derogare, si ad casus post Tridentinam Synodum reservatos Privilegium se non extenderet. Ergo.

Et S. Alphonsus quidem (l. c.) concedit, haec valde probabiliter affirmari; censet tamen, non satis solidum esse responsum, quod praefati DD. reddunt obiectibus Declarationem Gregorii XIII, dum respondet de ea non constare authen-

tice. Contra vero opponit S. Alphonsus auctoritatem Fagnani, qui (*In C. Dilectus De Tempor. Ordin.* n. 30.-33.) dum generatim thesim statuit, non posse Episcopos absolvere ab occultis reservatis nova Constitutione post Tridentinum, subdit *sic censuisse S. Congregationem.* Quae quidem Fagnani thesis atque allegata Declaratio alioqui subverteret etiam S. Alphonsi sententiam, quam subiiciemus.

Caeterum plane dicendum videtur, rationes pro ea thesi a Fagnano allatas valde claudicare. Et sane primo ipse ex eo arguit, quod hodie Episcopus absolvere non possit ab haeresi aliisque casibus in Bulla *Coenae* reservatis, *licet sint occulti.* Atqui perperam ex his ad alios casus arguitur. Quippe facultas absolvendi a casibus etiam occultis, in Bulla *Coenae* reservatis, ex DD. sententia Episcopis fuit adempta vi clausulae derogatoriae cuiusvis Concilii decretis, quae iuxta Benedictum XIV (*De Syn. Dioec.* lib. IX. cap. 4. n. 8.) post Card. De Lugo (*De Fid.* disp. 23. n. 48.) apponi eidem Bullae sub Gregorio XIII. coepit. Haec autem clausula in aliis Constitutionibus, quae casum aliquem S. Pontifici reservant, minime reperitur.

Arguit deinde Fagnanus ex responsione Archiepiscopo Florentino reddita sub Gregorio XIII. Nam *cum dubitasset* (rem narro eiusdem Fagnani verbis) *Archiepiscopus Florentinus, an vigore cap. 6. Sess. 24. posset absolvere monialem, quae occulte et ad malum finem frangat clausuram, non obstante Bulla Pii V, quae videtur habere locum in casu publico, variatum est sententiis. Nam ex decem Cardinalibus tres censuerunt, Bullam intelligendam esse etiam in occultis, quia illius verba sunt generalia, et est tantum exceptus casus in articulo mortis etc.; et quia*

3° In irregularitatibus etiam dubiis ex defectu (*Probabiliter*).

4° In irregularitatibus non occultis ex defectu natalium ad Ordines minores et beneficia simplicia. — *Trid.* sess. 24. c. *Liceat*. — V. S. Lig. l. 1. *Append. de Priv.* n. 49. et seq.

iam declaratum, Bullam Coenae Domini, quae prohibet ab aliis absolvi, habere locum etiam in occultis; et quia cum Bulla sit confecta post Concilium censetur derogasse Concilio. Quatuor censuerunt, eam Bullam non habere locum in casibus occultis. Reliqui autem tres dixerunt, agendum cum Sanctissimo: qui declaravit, Bullam Pii V habere locum etiam in occultis... Unde postea S. Congregatio generaliter consulta: An si monialis alicuius monasterii, iurisdictioni Regularium subiecti, secreto deliquerit in materia clausurae, in foro conscientiae absolvi possit vigore eiusdem Decreti ab Episcopo cui tamquam Delegato in iis, quae ad clausuram pertinent, auctoritas tributa est Decreto cap. 5. Sess. 25. *De Regularibus*, stante praedicta Bulla Pii V, respondit NON POSSE. Haec Fagnanus. — At enim et hoc argumentum eodem, ac praecedens, vitio laborat. Nam 1° Declaratio Gregorii XIII afficit unice Constitutionem S. Pii V circa clausuram monialium. 2° S. Congregationis responsio quae additur, ad casum dumtaxat violatae clausurae spectat. 3° Immo alia responsionis huius negativae ratio suppetebat; quippe potestas facta Episcopo ceu Delegato Sedis Apostolicae circa clausuram monialium exemptarum, nullam iurisdictionem circa ipsas exemptas illi tribuit (Vid. S. Alphons. lib. 6. n. 602. q. VII.). Quinimo haec potior videri potest ratio, cur negata sit facultas. Nam alioqui cum moniales censeantur inter personas ad Urbe adeunda impeditas, et ex communi sententia sic impeditus non teneatur per litteras absolutionem quaerere (Vid. S. Alphons. lib. 7. n. 89.); ex iure communi facultas absolventi feret Episcopo, nisi monialis exempta

ab Episcopi iurisdictione, alium haberet Ordinarium. Fagnani ergo rationes circa quaestionem generalem concludunt nihil.

S. Alphonsus (lib. 6. n. 504. in fin.), memorata ex Fagnano praemissae Declarationis historia, censuit, Declarationem illam non quidem ad omnes Constitutiones extendendam, sed ad illas tantum, quae iisdem clausulis sint munitae; qua in re a Fagnano, uti patet, discedit. Ita ille: *Animadvertendum cum eodem Fagnano (In C. Quoniam de Constit. n. 29. 30.), facultati a Tridentino Episcopis concessae in dicto C. Liceat, derogatum fuisse pro casibus contentis in duabus Bullis nempe in Bulla Coenae et in hac praefata S. Pii V, propter clausulas derogatorias, nempe in prima: Non obstantibus decretis cuiusvis Concilii: et in hac secunda: Nisi in mortis articulo. Hinc dicimus, quod quaelibet Bulla, ubi adsunt praedictae clausulae aufert facultatem Episcopis absolventi casus occultos Papae reservatos: non vero aliae Bullae, in quibus nulla adest derogatoria clausula, ut Diana p. 7. Tr. 2. Res. 22.*

Verum ista theoria nec Dianae adscribi debet, nec Fagnano. Non Dianae, quippe qui (l. c.) excipit quidem, nisi in nova Constitutione adsit clausula sufficienter derogans huic decreto Concilii; at nupiam dicit, eiusmodi clausulam contineri verbis: *Nisi mortis articulo*. Non Fagnano, qui (in citat. C. Dilectus) ad quaslibet reservationes Tridentino posteriores suam doctrinam extendit; alibi vero (in cit. C. Quoniam) mere dicit, S. Congregationem declarasse: *Ex Bulla Coenae sublatam esse facultatem Episcopis tributam decreto Concilii (cap. 6. sess. 24.) et similiter ex Bulla Pii V ademptam*

1075. — II. Circa impedimenta matrimonii, Episcopi dispensare possunt:

1° In impedimentis impediens, exceptis voto castitatis perpetuae,

esse facultatem Episcopis competentem (ex eodem Cap. Liceat) absolventi moniales secreto delinquentes in materia clausurae. De clausulis vero eiusdem Bullae S. Pii V. nihil omnino habet. Quod ergo ex sua sententia addit S. Alphonsus id intelligendum esse de quavis Constitutione habente clausulam: *Nisi in articulo mortis*, id utique, ut sup. vidimus dixerunt tres Cardinales in Congregatione, allatis rationibus, quae magni ponderis esse non videntur; quod autem pretium aliquod insit huic ipsorum opinioni, nemo definivit, nec ullo modo constat, Gregorium XIII id prae oculis in sua Declaratione habuisse. Quocirca extensio ista ad alias Constitutiones, spectato principio cui nititur, haud satis firma videtur.

Levioris denique momenti ea sunt quae de Decreto [seu Declaratione] a Fagnano memorata habet Caietanus Giraldu in *Exposit. Iuris. Pontif.* (part. 2. sect. 132), tum in *Notis ad Thesauri opus De Poenis Ecclesiasticis* (part. 1. c. 22.). Sic enim de hac re scribit: *Quia a Fagnano non indicatur, quo anno primum hic a se citatum decretum emanaverit, ne in dubium revocetur eius emanatio, diligenter a me pervolutis Regestis S. Congregationis Concilii, illud reperi emanatum fuisse mense Ianuario 1589 in Responso ad Postulatum XII, quod inter alia eidem Congregationi fecit Gaspar Vicecomes, Archiepiscopus Mediolanensis, occasione visitationis ad sacra limina. Cum enim dictum postulatum XII expresserit italico idiomate, quod in latinum versum sonat: Quia multoties accidit, incurri censuras reservatas Sedi Apostolicae, contraveniendo Constitutionibus Papalibus emanatis post Concilium Tridentinum, desiderat Archiepiscopus facultatem*

absolvendi contravenientes, qui aliquando remanent diutius censuris obstricti, cum non habeant modum obtinendi absolutionem a Romana Curia, potissimum circa clausuram monialium et Regularium virorum — prout reperitur lib. 5. *Decret.* pag. 239.; S. Congregatio abstinet a Concessione Postulati, sed dumtaxat tacite confirmavit quod circa huiusmodi facultatem sentiebat ipsemet Archiepiscopus per haec precisa verba, mense Ianuario 1589. prout reperitur cit. Lib. 5. pag. 240: Reservationes casuum de novo post Concilium non comprehenduntur in cap. 6. sess. 24. *De Reform.* et praesertim super clausura monialium. Quam declarationem Gallemart ad hoc idem caput refert confirmatam fuisse a Gregorio XIII. Ex quibus patet, qui sensus Episcoporum fuerit post quasi proximam Tridentini publicationem circa facultatem ipsis tributam cit. Cap. 6.

Dixi, haec levioris esse momenti; nam quisnam, rogo quaecumque hoc responsum (si responsi nomine digna est mera postulatae facultatis negatio) admittat ceu primum S. Congregationis de hac re decretum, quod deinde Gregorius XIII confirmaverit, quando Postulatum istud Archiepiscopi Mediolanensis oblatum dicitur mense Ianuario an. 1589, Gregorius autem quadriennio ante e vivis iam decesserat? Deinde vero quid haec, quam sibi fingit Giraldu, TACITA RESPONSIO commune habet cum Decreto, quo S. Congregatio iuxta Fagnanum EXPRESSE responderit illud, NON POSSE? Immo quid commune habet quaestio circa casus occultos, de qua Fagnanus, cum Postulato Archiep. Mediolanensis, in quo facultas absolventi petitur absque ulla inter casus occultos aut non occultos distinctione? Tota ergo argumenti vis in

voto ingrediendae Religionis, sponsalibus, et impedimento disparitatis cultus inter catholicos et haereticos.

2° In impedimentis *supervenientibus*, contracto matrimonio in or-

eo tandem residebit, quod in supplici libello expressa reperiatur ea Postulatoris opinio. At vero confundi ne debet privata Episcopi postulantis opinio cum Decreto S. Congregationis, quae nihil de ipsa respondet? Sane si novus hic canon statuatur, et si opiniones, quas Postulator in supplici libello expresserit, habendae sint ceu totidem S. Congr. Decreta, iam a S. Congregatione hoc quoque definitum dicemus, Episcopum a casibus papalibus absolvere eos non posse, qui quominus Pontificem pro absolutione adeant, legitimo detinentur impedimento! Nam in eodem libello facultas petitur absolvendi eos, qui secus *remanent* (sunt verba Postulati) *diutius censuris obstricti, cum non habeant modum obtinendi absolutionem a Romana Curia*; nec tamen S. Congregatio isti petitioni annuendum censuit, sed facultatem illos absolvendi negavit. Concludamus itaque, multam Giraldis operam in Regestis S. Congregationis perscrutandis non modo nihil contulisse ad evincendam authentiam Declarationis, de qua quaestio est, sed contra cum quidpiam melius in iisdem Regestis, utut diligentissime pervolutatis, non invenerit, gravissimam potius suspicionem merito iniecis, Prosperum Fagnanum, qui caecus opus suum dictavit, lapsus memoria esse, et Declarationem istam reipsa nunquam extitisse.

Sed ne illa quidem controversiam omnino dirimunt, quae ex *Cremonensi* 4 decembris 1632 referuntur in alia S. Severinae 28 Maii 1796, ubi Secretarius haec narrat: *Inhaerens* (S. Congr.) *declarationibus alias factis rescipit, Episcopos vigore cap. 6. sess. 24. De Reform. non posse absolvere nec dispensare in casu haeresis, neque in aliis nova lege post Concilium Sedi Apostolicae reservatis. Verum in his casibus, in qui-*

bus Episcopis talis facultas non est adempta, eam utique transferri in Vicarium Capitularem, etc. Et sane hic non satis apparet, num illa *nova lex* pro ea accipi debeat, quae more consueto peccati absolutionem Sedi Apostolicae reservat, an vero sumi pro ea debeat, quae solum exceptionem apponit facultati Episcopis per illud cap. 6. concessae circa casus occultos, cuiusmodi habentur Const. Pii V. quoad clausuram monialium, et Gregorii XIII, circa casus Bullae Coenae. Porro nisi hoc certe definiatur, nihil ex hisce concludi reipsa potest. Caeterum si consequentia inspiciantur, profecto diceres, reservationem illam posteriori hoc sensu accipiendam esse. Sequitur enim: *Verum in his casibus, in quibus Episcopis TALIS FACULTAS NON EST ADEMPITA, etc.* Ergo contextus exigit, ut antecedentia intelligantur de *nova lege*, per quam *talis potestas sit adempta*. Atqui talis potestas nulla est alia, quam quae per cap. 6 conceditur Episcopis circa casus occultos. Ergo *nova lex* hic intelligenda est, qua Pontifex post Tridentinum exceptionem seu limitationem apposuerit facultati Episcoporum circa occulta, non vero qua generatim casum aliquem Apostolicae Sedi reservaverit.

Et haec quidem dicta fuerint de statu controversiae, prouti ex rationibus, quae afferri consueverunt ab utraque dissidentium parte, iudicare hucusque licuit. Nam quod Sedes Apostolica facultates per *C. Liveat* Episcopis concessas aut revocare potuerit, prout factum reipsa est, v. gr. quoad casus in Bulla Coenae contentos, aut illas potuerit ita circumscribere, ut v. gr. ad reservationes Tridentino posteriores non sese extendant, nemini dubium esse debet aut potest.

Caeterum post Constitutionem Apo-

dine ad debitum petendum, v. gr. si affinitatem ideo contraxerint, quod alteruter commercium carnale cum consanguineis alterius habuerit; vel si unus castitatem voverit. Imo Episcopus etiam dispensare potest conjugem a voto perpetuae castitatis, quod ante matrimonium emisit, ut iura matrimonialia exercere queat (2).

3° In impedimentis *dirimentibus dubiis* (3). — S. Lig. Append. n. 55., ubi dicit hanc sententiam esse communissimam.

4° *Per accidens* in impedimentis *dirimentibus certis*, tum ante, tum post contractum matrimonium, quando recursus ad Papam est valde difficilis, vel quando adest periculum in mora (4), seu ubi instat periculum scandali, infamiae, incontinentiae, etc. — S. Lig. ibid. n. 56. et seq.

5° In Bannorum publicationibus. — S. Lig. ibid. — Vide dicenda in Tract. *de Matrimonio*, n. 739.

III. *Circa vota et iuramenta*, Episcopi dispensare possunt:

1° In omnibus votis simplicibus privatis, exceptis quinque Papae reservatis, nempe castitatis perpetuae, Religionis et peregrinationum ad Hierusalem, ad limina Apostolorum et ad S. Iacobum Compostellanum (t. 1. n. 330.).

2° In omnibus iuramentis, si iuramenta excipias a tertio acceptata, quae metu aut fraude non fuerunt extorta. — S. Lig. *passim*.

stolicae Sedis a SS. D. N. P. Pio IX. 12. Octobr. 1869. editam, iam nihil dubitandum est, eiusmodi controversiam ceu definitam habendam esse. *Firmam tamen* (ait Summus Pontifex) *esse volumus absolvendi facultatem a Tridentina Synodo Episcopis concessam* sess. 24. cap. 6. *de Reform. in quibuscumque censuris Apostolicae Sedi hac Nostra Constitutione reservatis, iis tantum exceptis, quas eidem Apostolicae Sedi speciali modo reservatas declaravimus.*

Discrimen ergo inter vetus Ius et novum in eo residet, quod in priori exciperentur casus in Bulla Coenae contenti, et censurae adversus violantes clausuram Monialium latae; in recentiori autem excipiantur tantummodo casus speciali modo Apostolicae Sedi reservati, qui sunt quatuordecim, quibus addenda sunt 1° *interdictum* contra universitates, Collegia, et Capitula ab ordinationibus seu mandatis Romani Pontificis pro tempore existentis

ad universale futurum Concilium appellantis; 2° (ex Declarat. S. Offic. Inquis. 17. Jun. 1866. et 4. April. 1871.) casus personae cuiuscumque sexus *falso denunciantis* Sacerdotem de sollicitationis crimine in Confessione.

(2) Nosse tamen Confessarius debet in hisce adiunctis, quae subinde moram non patiuntur, aut non promptum ad Episcopum aditum relinquunt, alium adesse modum, quo coniugum necessitati prospiciatur, nimirum ut alter alterius votum *indirecte* irritet, idest eiusdem obligationem suspendat. Vid. n. 330.

(3) Advertere tamen quis poterit, ubi dubium sit impedimentum, nihil opus esse ut dispensatio petatur, ut in tractatu de matrimonio dicitur.

(4) S. Alphonsus, ut videbimus in *Tr. de Matrimonio*, probabile censet, impedimentum cessare, quando gravi quapiam causa urgente ne ad Episcopum quidem aditus pateat.

1076. — IV. *Circa casus aliquos particulares*, Episcopi dispensare possunt.

1° In rebus omnibus levioris momenti, tum ex consuetudine tum quia recursus ad Papam esset nimis incommodus.

2° In omnibus quae communiter eveniunt, v. gr. in ieiunio, in abstinencia, in Officio divino pro casibus particularibus (5), vel ad breve tempus, etc.

3° In omnibus statutis, quae habeant clausulam, *donec dispensetur*. Utrum vero possit Episcopus dispensare in statutis canonicis non expresse reservatis, negativam sententiam omnino tenendam censuit S. Lig., l. 1. n. 191. (6).

4° Ad faciendum Sacrum a meridie. Vi facultatum quinquennialium privilegio fruuntur *celebrandi per unam horam ante auroram, et aliam post meridiem*, et communicandi hanc facultatem Sacerdotibus idoneis.

5° Possunt sibi eligere Confessarium extra dioecesim, modo sit eorum subditus, et eum valent secum educere in diversa loca; at si non est subditus, debet ab Ordinario loci esse approbatus (Idem possunt Cardinales, sed Romae tantum, etsi illum, quem elegerint, extra Romam secum possint educere). — S. Lig. *Append.* l. 1. n. 65.

6° Possunt ab interstitiis dispensare ad ordinationem. — S. Lig. l. 6. n. 793.

(5) Intellige, *cum personis particularibus*; nam in iure communi cum tota communitate dispensandi facultatem Episcopi non habent.

(6) S. Alphonsus (*Hom. Apost. Tr.* II, cap. VI. n. 58.) de ista quaestione haec scribit: *An autem Episcopi possint dispensare in omnibus legibus Canonicis, ubi reservata non est Dispensatio expresse, multi Doctores hoc admittunt, prout Sotus, Covarravias, Sporer, S. Antoninus, (qui hanc vocat communem) et Elbel (qui vocat communissimam, et pro ea adducit S. Bonaventuram et Scotum), et Castropalaus appellat probabilem cum Glossa in Cap. Nuper, De Sent. Excomm., ubi Pontifex sic fassus fuit: Quia tamen conditor Canonis absolutionem sibi specialiter non retinuit, eo ipso concessisse videtur aliis facultatem relaxandi. Et Glossa subdit: Est hic argumentum Epi-*

scopos posse dispensare, ubi specialiter Dispensatio non est inhibita, ex L. Nec non, ff., Ex quibus causis. *Contra vero negant Suarez, Bonac., Salmantic. etc. ex Cap. Dilectus, De Temp. Ord. ubi quidam Episcopus, cum contulisset uni plures ordines eodem die, suspensus fuit ob hanc rationem: Cum illi huiusmodi Dispensatio a Canone minime sit permissa. Et respondent ad textum primo allatum, quod illa dispositio fuit facta tantum pro absolutione a censuris. Sed hoc non obstante prima sententia est satis probabilis, quia possumus uti eadem responsione pro textu secundo, quod valet tantum in materia ordinationis. Tanto magis quod in primo textu videntur verba generaliter loqui, in secundo autem specialiter de ordinatione, cum adhibeatur verbum illud, huiusmodi. Iluc usque S. Alphonsus.*

7° Absolvere possunt a nonnullis casibus per se papalibus, sed qui iure communi Episcopis sive Ordinariis sunt reservati. Sunt autem sequentes: 1° Excommunicatio lata in Clericos in sacris constitutos vel Regulares aut Moniales post votum solenne castitatis matrimonium contrahere praesumentes; nec non omnes cum aliqua ex praedictis personis matrimonium contrahere praesumentes. *Ex Constit. Apostolicae Sedis SS. D. N. P. P. IX.*

2° Item excommunicatio lata in procurantes abortum effectu sequuto. *Ex Constit. Apostolicae Sedis, etc.*

3° Item in utentes scienter Litteris Apostolicis falsis, vel crimini in ea re cooperantes. *Ex Constit. Apostolicae Sedis, etc.*

4° Levis percussio Clerici, vel gravis facta a femina aut puero, aut alia persona impedita, quominus ad Sedem Apostolicam possit accedere. *Ex Capit. Percevit. 17., et cap. Quod de his 26., et cap. Quamvis, 58. De Sent. Excommunic.*

5° Reincidentia in censuram, qua plectitur quisquis absolutus in articulo mortis a non habente facultatem, se Superiori non sistit.

6° Communicatio in crimine criminoso cum excommunicatis ab Episcopo. *Ex Cap. Nuper. 29. et Cap. Si Concubinae 55. De Sent. Excomm. (7).*

7° Extractio confugiti ab Ecclesia, facta auctoritate privata, aut per-

(7) Ut intelligatur, quid sibi velit hoc Episcoporum privilegium, advertendum est, generali sancitum esse lege, eum, qui communicat (idest cooperatur) in eodem crimine cum illo, qui propter hoc ipsum crimen iam excommunicatus fuit, excommunicationem prorsus eandem incurrere. Quam quidem regulam Doctores desumunt ex *C. Si Concubinae 55. de sent. Excomm.* quod heic solent allegare. Itaque si de crimine agatur reservato Papae, erit Papae reservata etiam communicatio in eo crimine; si crimen est reservatum Episcopo, itidem Episcopo erit communicatio reservata. Patet igitur, privilegium, de quo Auctor, versari circa absolutionem excommunicationis Episcopo reservatae; Idcirco enim dicit, *cum excommunicatis ab Episcopo*. At enim (dices) quodnam privilegium erit, quod Episcopus absolvere possit excommunicatum non quidem a Papa, sed ab Episcopo? Ut ratio intelligatur, recurrendum est ad doctrinam de

nominalim excommunicatis ab homine quos de iure solus absolvere excommunicator potest (Vid. Bonac. *De Cens.* disp. 2. q. 2. p. 6. §. 1. n. 9.). Vi autem privilegii facultas fit Episcopis eum absolvendi, cui difficile sit ad excommunicatorem accedere. Quam in rem DD. adducunt *C. Nuper 29. de Sent. excomm.* in quo clare ista quaestio solvitur. Ita enim Innocentius III: *Cum talis communicet crimini et participet criminoso, ac per hoc ratione damnati criminis videatur in eum delinquere, qui damnavit; ab eo vel eius superiore merito delicti tunc erit absolutio requirenda; cum facientem et consentientem par poena constringat... Verum si difficile sit ex aliqua iusta causa, quod ad ipsum excommunicatorem accedat, concedimus indulgendo ut... a suo absolvatur Episcopo vel proprio sacerdote.* Vid. *Thesaur. De Poen.* Part. 2. v. *Censura*, cap. V.

cussio vel rapina rerum eiusdem confugiti auctoritate item privata.
C. *Definit* 33. Caus. 17. Q. 4.

8° Visitatio infirmi facta a medico, si postquam tertio die visitaverit, ipsi non constiterit de fide Confessarii, eundem infirmum confessionem sacramentalem emisisse, aut illam ex consilio docti Confessarii distulisse.
Ex *Conc. Rom.* sub Benedicto XIII. tit. 32. cap. 1.

9° Omnes censurae Pontifici reservatae, si delictum sit occultum, iis exceptis de quibus sup. n. 1074. in not.

10° Omnes censurae et casus papales, etiam speciali modo reservati, si ob legitimum impedimentum aut urgentem confessionis admittendae necessitatem adiri Sedes Apostolica non possit. — Vide S. Lig. l. 7. n. 213.

APPENDIX II.

DE BENEFICIIS CLERICORUM

Etsi materia de beneficiis fuerit a plerisque Theologis fuse tractata, tamen innumeris implicatisque difficultatibus referta est, quae alioquin omnino in Gallia evanuerunt, ex quo vi Concordati inter Pium VII. et Gallicum Gubernium fuere sublata beneficia, et in pensionem quotannis a Gubernio persolvendam commutata.

Breviter nobis dicendum est de beneficiis in genere tantum spectatis, scilicet 1° de natura; 2° de acquisitione; 3° de amissione beneficiorum.

I. De natura beneficiorum.

1077. — Beneficium est ius perpetuum fructus percipiendi ex bonis Ecclesiae propter officium aliquod spirituale, Ecclesiae auctoritate constitutum.

Beneficium aliud est simplex, aliud duplex.

1° Beneficium simplex est, quod nullam obligationem habet adnexam nisi obeundi Officia divina, ut sunt canonicatus, capellaniae, etc.

2° Beneficium duplex est, quod adnexam habet iurisdictionem, administrationem et curam animarum, ut episcopatus, munus parochiale, etc. Duplex dicitur, quia duplici oneri subiacet; nam praeter recitationem breviarii omnibus communem, aliquam administrationem habet atque eminentiam.

3° Pensio, quae a Gubernio in Gallia solvitur Episcopis et Canonicis et Parochis, cum fuerit in beneficiorum locum suffecta, eorum locum obtinet, ac propterea ceu bonum ecclesiasticum spectanda est, ut patet ex variis S. Poenitentiariae responsis (n. 563.).

II. De acquisitione beneficiorum.

1078. — Triplex est acquirendi beneficii via: 1° per *electionem*, qua Clericus a toto Capitulo eligitur, et a Superiore confirmatur; 2° per *praesentationem*, qua quis a Patrono offertur Superiori, et ab hoc instituitur, si idoneus reperiatur; 3° per *collationem*, cum libere beneficium ex solo iure Praelati datur, nec iuri Patronatus subest. — S. Lig. n. 85.

In qualibet dioecesi Episcopus est proprius beneficiorum collator, nisi ex legitima praescriptione tale ius alteri competat. Papa vero est supremus et universalis collator omnium beneficiorum non patronatorum. — S. Lig. n. 86.

Ius Patronatus duplex est: 1° *ecclesiasticum*, si ex aliquo Ecclesiae titulo ortum sit; 2° *laicum*, si ab aliquo laico per fundationem, v. gr. Ecclesiae fuerit acquisitum. Patronatus ius constituunt *dos*, *aedificatio*, *fundus*, scilicet assignatio reddituum sufficientium, aedificatio Ecclesiae, et donatio fundi. — S. Lig. n. 87.

1079. *Quaesita*. — *QUAER.* 1° *Quaenam qualitates requirantur ad beneficium obtinendum?*

Resp. Requiritur 1° ut persona idonea sit et habilis, id est ut sit Clericus, non illegitimus, bene moratus; 2° ut satis scientiae peritiaeque habeat ad munus beneficio adnexum recte obeundum. — S. Lig. n. 112.

1080. — *QUAER.* 2° *An sit obligatio digniores ad beneficium eligendi?*

Resp. 1° *Affirm.*, et quidem *sub gravi per se* quoad beneficia curata, seu duplicia, quia id Ecclesiae bonum postulat. At ut peccatum grave sit, requiritur ut eligens omnibus adiunctis diligenter inspectis, existimet electum esse evidenter et multo minus dignum. Maior autem dignitas non absolute accipienda est, sed relative ad Ecclesiae et fidelium utilitatem. — S. Lig. n. 91. 92.

1081. — *Resp.* 2° *Affirm.* etiam *probabilius* et *communius* quoad beneficia simplicia, quia id etiam emolumentum Ecclesiae, et iustitia distributiva postulat; nisi raro minus dignus eligatur, et de beneficiis agatur minoris momenti. — S. Lig. n. 93. et seq. Attamen electio minus digni *probabilius* in omni casu est valida, nec onus restitutionis *per se* (1) inducit. — S. Lig. n. 102. 103. 106.

1082. — *QUAER.* 3° *An liceat alicui plura possidere beneficia?*

Resp. Neg. generatim, nisi fuerint simplicia, et ad residentiam non obligent. Quin imo neque ex dispensatione Pontificis plura simul beneficia haberi possunt, si non adsit coonestans causa: quia id contra ius na-

(1) Bene Auctor addit, *per se*; secus | citum vel explicitum violetur, v. gr. si
enim dicendum, si pactum aliquod impli- | collatio *per concursum* fiat.